

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра громадського здоров'я та управління охороною здоров'я

СИЛАБУС
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ОСНОВИ ГРОМАДСЬКОГО ЗДОРОВ'Я
(назва навчальної дисципліни)

навчальний рік **2021-2022**

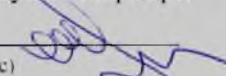
галузь знань **22 «Охорона здоров'я»**
(шифр і назва галузі знань)

спеціальність **223 «Медсестринство»**
(шифр і назва спеціальності)
курс 1 ОКР «Магістр»
заочна форма навчання

Силабус навчальної дисципліни
затверджений на засіданні кафедри
громадського здоров'я та управління
охороною здоров'я

Протокол від
“09” березня 2021 року № 5

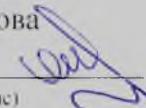
Завідувач кафедри

_____
(підпис) Огнев В.А.
(прізвище та ініціали)

“09” березня 2021 року

Схвалено методичною комісією ХНМУ з
проблем
професійної підготовки медико-профілак-
тичного профілю

Протокол від
“04” травня 2021 року № 10

Голова
_____
(підпис) Огнев В.А.
(прізвище та ініціали)

“04” травня 2021 року

1. Дані про викладачів, що викладають дисципліну

Прізвище, ім'я по батькові викладача	Огнєв Віктор Андрійович
Контактний тел.	+38-099-95-47-120, 057-707-73-20
E-mail:	v.ognev.khnmu@gmail.com
Розклад занять	Відповідно до розкладу навчального відділу
Консультації	Вівторок 15.30-17.00
Локація	Ауд. кафедри громадського здоров'я та управління охороною здоров'я

Прізвище, ім'я по батькові викладача	Короп Олег Андрійович
Контактний тел.	+38-050-303-98-00, 057-707-73-88
E-mail:	olegkorop@ukr.net
Розклад занять	Відповідно до розкладу навчального відділу
Консультації	Вівторок 10.00-12.00
Локація	Ауд. кафедри громадського здоров'я та управління охороною здоров'я

Прізвище, ім'я по батькові викладача	Усенко Світлана Георгіївна
Контактний тел.	+38-050-343- 24-36, 057-707-73-88
E-mail:	sveta1962usenko@ukr.net
Розклад занять	Відповідно до розкладу навчального відділу
Консультації	вівторок 15.30-17.00
Локація	Ауд. кафедри громадського здоров'я та управління охороною здоров'я

РОЗРОБНИКИ СИЛАБУСУ:

д.мед.н., проф. Огнєв В.А.,
к.мед.н., доцент Усенко С.Г.

АНОТАЦІЯ КУРСУ

Дисципліна «Основи громадського здоров'я» включає в себе ознайомлення здобувачів освіти з основними поняттями та категоріями громадського здоров'я, його роллю та значенням в сучасному світі, вивчення сутності здоров'я та основних детермінант, що його визначають, ознайомлення з сутністю та значенням для громадського здоров'я

демографічних процесів, захворюваності та опанування навичок щодо їх вивчення та аналізу, вивчення підходів та методики здійснення комплексної оцінки здоров'я населення, а також вивчення та опанування особливостей стратегічного керівництва в інтересах здоров'я і благополуччя населення, змісту та особливостей окремих напрямів діяльності в сфері охорони здоров'я, зокрема профілактики, міжсекторального співробітництва, промоції здоров'я, адвокації, комунікації та соціальної мобілізації в сфері громадського здоров'я. Вивчення дисципліни «Основи громадського здоров'я» закладає базові теоретичні та практичні основи розуміння сутності, змісту громадського здоров'я та особливостей функціонування та розвитку системи громадського здоров'я. Її вивчення є запорукою подальшого успішного проходження освітньої програми та опанування відповідних компетентностей та досягнення програмних результатів програми, формуючи у здобувачів цілісне та системне уявлення про громадське здоров'я, базові тенденції його розвитку в Україні та в світі.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є: *теоретичні та практичні основи громадського здоров'я, його складові, фактори що на нього впливають та напрями забезпечення системи громадського здоров'я.*

Міждисциплінарні зв'язки: «Основи громадського здоров'я» *інтегрується з дисциплінами:* «Організація охорони здоров'я», «Біостатистика», «Організація протиепідемічних заходів», «Епідагляд та оцінка стану здоров'я і благополуччя населення», «Етичні норми в громадському здоров'ї», а також «Глобалізація та її вплив на соціальні процеси та громадське здоров'я», «Екологія людини, токсикологія, фізіологія та біохімія стресових факторів зовнішнього середовища», «Профілактика, валеологія», «Політика в галузі охорони здоров'я», «Комунікації в сфері громадського здоров'я», «Інформатизація в сфері громадського здоров'я», «Формування здорового способу життя населення».

Навчальна дисципліна належить до обов'язкових дисциплін.

Силабус упорядкований із застосуванням сучасних педагогічних принципів організації навчально-виховного процесу вищої освіти.

Загальний підхід: вивчення дисципліни передбачає опанування теоретичних основ громадського здоров'я (його сутність, термінологія, оперативні функції, система громадського здоров'я); ознайомлення з історію створення та сучасним станом і перспективами розвитку системи громадського здоров'я в Україні та в світі; формування розуміння сутності системи громадського здоров'я, її завдань, інфраструктури та особливостей функціонування; вивчення сутності здоров'я на різних рівнях та основних детермінант, що на нього впливають, особливостей епідагляду, оцінки стану здоров'я та благополуччя населення; формування комплексних знань, умінь та навичок щодо вивчення та аналізу демографічних процесів, їх медико-соціальних проблем, значення для системи громадського здоров'я та впливу на них; вивчення сутності захворюваності як медико-соціальної проблеми та опанування методики її визначення та аналізу; формування знань та навичок

щодо комплексної оцінки здоров'я населення та використання відповідних методик та показників у громадському здоров'ї; формування уявлення про сучасні підходи до управління у сфері громадського здоров'я, вивчення особливостей забезпечення стратегічного керівництва в інтересах здоров'я і благополуччя та проблем соціальної нерівності щодо здоров'я та його охорони; одержання базових знань щодо окремих ключових напрямів сучасного громадського здоров'я, зокрема екологічного громадського здоров'я, надзвичайних ситуацій в сфері громадського здоров'я, біотероризму, а також впливу стресів та конфліктів на здоров'я населення; розуміння основ морально-етичних та правових аспектів втручань в охороні здоров'я; формування комплексного уявлення про профілактику та промоцію здоров'я, їх роль в системі громадського здоров'я; формування базових знань та навичок щодо значення та особливостей налагодження міжсекторального співробітництва, адвокації та комунікації, інформатизації в громадському здоров'ї.

Для успішного проходження курсу здобувачам необхідно вчасно виконувати всі завдання викладача, при виявленні питань чи проблем з їх виконанням завчасно звертатися до викладача.

Вивчення дисципліни завершується заліком, тому в процесі вивчення різних тем здобувачам доцільно звертати увагу на питання, що виносяться на нього.

МЕТА КУРСУ:

оволодіння здобувачами вищої освіти сучасними базовими знаннями з теоретичних основ громадського здоров'я, а також практичних навичок їх застосування при дослідженні, аналізі, організації та управлінні у сфері громадського здоров'я в цілому та за окремими проектами у сфері громадського здоров'я. Зокрема, здобувачі мають:

– вивчити та зрозуміти: понятійний апарат громадського здоров'я; особливості формування та розвитку системи громадського здоров'я в Україні та в світі, сучасні тенденції, стратегічне керівництво та оперативні функції в громадському здоров'ї; сутність здоров'я, підходи до його визначення та основні детермінанти здоров'я; основи системи епіднагляду та оцінки стану здоров'я та благополуччя населення, сутність та методи комплексної оцінки здоров'я населення; сутність та особливості демографічних процесів та демографічної ситуації, методики їх оцінки та аналізу, значення в системі громадського здоров'я; методики вивчення та оцінки факторів, що впливають на здоров'я населення; сутність захворюваності як медико-соціальної проблеми та методики вивчення та оцінки показників захворюваності, медико-соціальні аспекти інвалідності та методологічні основи дослідження тягаря хвороб; сутність та аналіз показників фізичного розвитку; причини соціальної нерівності щодо здоров'я та його охорони й методологію їх аналізу; особливості екологічного громадського здоров'я, зокрема складові життєвого середовища людей і їх вплив на громадське здоров'я, основні джерела загроз та напрями захисту здоров'я людей від них; глобальні загрози міжнародному здоров'ю в сучасному світі внаслідок надзвичайних ситуацій та біотероризму, а

також міжнародні підходи у протидії таким загрозам та формуванні міжнародної безпеки в громадському здоров'ї; роль стресів та конфліктів як причини неінфекційних захворювань та засади психогігієни; роль та особливості скринінгових програм раннього виявлення хвороб та чинників ризику у громадському здоров'ї; роль та особливості профілактики та промоції здоров'я в системі громадського здоров'я; зміст та особливості адвокації, комунікації, соціальної мобілізації та інформатизації в громадському здоров'ї.

– навчитися: оперувати основними поняттями та категоріями у сфері громадського здоров'я; комплексно і системно розглядати систему громадського здоров'я, розуміючи її інфраструктуру, тенденції розвитку, оперативні функції, складові та фактор, що на неї впливають і здійснювати вивчення та аналіз її в цілому та її складових з цих позицій комплексності та системності; застосовувати методи комплексної оцінки здоров'я населення, оперувати відповідними категоріями та показниками при вивченні здоров'я населення; застосовувати методики вивчення та оцінки демографічної ситуації та демографічних процесів, вивчати та аналізувати демографічні показники та застосовувати їх при визначенні проблем та інтервенцій в громадському здоров'ї; здійснювати вивчення, оцінку та аналіз чинників, що впливають на здоров'я населення, застосовувати ці навички в професійній діяльності в громадському здоров'ї; застосовувати методики вивчення захворюваності, інвалідності, дослідження тягаря хвороб та застосовувати їх результати в системі громадського здоров'я; здійснювати аналіз причин соціальної нерівності щодо здоров'я та його охорони, оцінку стану здоров'я та благополуччя населення та використовувати їх для покращення діяльності в системі громадського здоров'я; аналізувати ситуацію, потенційні загрози та заходи щодо їх подолання в екологічному громадському здоров'ї, міжнародному здоров'ї (з т.з. надзвичайних ситуацій та біотероризму), впливу стресу і конфліктів в сучасному житті на громадське здоров'я; оцінювати, налагоджувати співпрацю та розробляти заходи з між секторального співробітництва в громадському здоров'ї; аналізувати стан та пропонувати заходи щодо профілактики та промоції здоров'я; розуміти та застосовувати сучасні підходи, інструменти та методи адвокації, комунікації та соціальної мобілізації в громадському здоров'ї; застосовувати інформаційні технології в системі охорони здоров'я та громадському здоров'ї, забезпечувати електронний документообіг.

КОМПЕТЕНТНОСТІ

Згідно з вимогами стандарту та освітньо-професійної програми дисципліна забезпечує набуття здобувачами вищої освіти **компетентностей**:

– *інтегральна*:

Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у сфері громадського здоров'я або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень, застосування наукових теорій та аналітичних методів і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

– *загальні*:

- здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;
  - здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;
  - здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово;
  - здатність проведення досліджень на відповідному рівні;
  - здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями;
  - здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел;
  - здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності);
  - здатність працювати в міжнародному контексті;
  - здатність бути критичним і самокритичним;
  - здатність приймати обґрунтовані рішення;
  - здатність розробляти та управляти проектами;
  - здатність діяти соціально відповідально та свідомо;
  - здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя;
  - здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів);
  - здатність усвідомлювати рівні можливості та гендерні проблеми.
- *спеціальні (фахові, предметні):*
- здатність оцінювати, інтерпретувати, порівнювати та прогнозувати основні показники громадського здоров'я;
  - здатність визначати пріоритети громадського здоров'я, проводити оцінку потреб сфери громадського здоров'я у конкретній ситуації;
  - здатність розробляти і пропонувати науково обґрунтовані варіанти стратегій, політик та заходів, спрямованих на збереження та зміцнення здоров'я населення, а також оцінювати їх ефективність;
  - здатність організовувати заходи з нагляду за станом здоров'я населення з використанням міжсекторального підходу;
  - здатність аналізувати вплив різних детермінант на здоров'я населення та обґрунтовувати відповідні заходи з їх попередження;
  - здатність оцінювати ризики та обґрунтовувати доцільні дії у відповідь на надзвичайні ситуації у сфері громадського здоров'я;
  - здатність аналізувати стратегії, політики та інтервенції в сфері громадського здоров'я та пропонувати заходи щодо підвищення ефективності використання наявних коштів;
  - здатність використовувати етичні принципи та норми права при плануванні досліджень, збиранні інформації та її використанні;

- здатність застосовувати різні методики, стратегії та моделі викладання громадського здоров'я;
- здатність здійснювати викладання основ громадського здоров'я у закладах освіти різного рівня, планувати та здійснювати заходи, спрямовані на розбудову належного рівня кадрових ресурсів для громадського здоров'я;
- здатність виконувати управлінські функції та організовувати надання послуг у сфері громадського здоров'я, забезпечувати контроль за якістю послуг, що надаються на належному рівні.

ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 90 годин, 3 кредити ЄКТС.

Тема 1. Громадське здоров'я, функції та послуги.

Громадське здоров'я як наука та предмет викладання. Основні терміни та визначення, історія створення системи громадського здоров'я. Основні оперативні функції громадського здоров'я. Основні послуги громадського здоров'я. Сучасний розвиток системи громадського здоров'я в Україні і світі. Інфраструктура громадського здоров'я.

Тема 2. Епіднагляд та оцінка стану здоров'я і благополуччя населення.

Система епіднагляду за хворобами. Моніторинг захворюваності і поширеності хвороб. Реєстри інфекційних і неінфекційних захворювань. Моніторинг захворювань та показників здоров'я матерів і дітей, психічного здоров'я, соціального здоров'я. Реєстри екологічно обумовлених захворювань, професійно обумовлених захворювань. Епіднагляд за травмами. Діагностування здоров'я місцевих громад, виявлення прогалин, нерівностей в здоров'ї, потреб для планування дій.

Тема 3. Здоров'я населення: основні детермінанти.

Цільові підходи до визначення поняття «здоров'я»: загальнофілософський, індивідуальний теоретичний, індивідуальний практичний, популяційний. Здоров'я населення як умовне статистичне поняття. Методи вивчення здоров'я. Показники здоров'я населення: демографічні (народжуваність, смертність, середня очікувана тривалість життя); фізичного розвитку; захворюваності; інвалідності. Провідні групи чинників, що впливають на здоров'я населення: рівень і спосіб життя людей, стан навколишнього середовища, біологічні чинники, доступність і якість медичної допомоги. Особливості здоров'я різних статевовікових, професійних груп населення. Стратегії громадського здоров'я щодо збереження здоров'я.

Тема 4. Медико-соціальні проблеми демографічних процесів.

Демографія як наука. Джерела інформації. Динаміка чисельності та складу населення в різних регіонах світу, країнах і в Україні. Статевий та віковий склад населення. Природний рух населення. Народжуваність, показники та чинники, що впливають на народжуваність. Сучасні тенденції та регіональні особливості народжуваності в Україні та світі. Загальна смертність, її провідні причини в різних регіонах, окремих країнах і в Україні, статеві та територіальні особливості. Смертність немовлят (малюкова смертність). Значення показника для оцінки стану здоров'я населення, рівня соціально-економічного благополуччя та розвитку суспільства. Провідні причини смертності немовлят. Середня очікувана тривалість життя, визначення поняття. Методика визначення показника, його динаміка в різних регіонах світу, окремих країнах і в Україні.

Тема 5. Методика вивчення та оцінка основних демографічних показників природного руху населення. Аналіз демографічної ситуації.

Документи, які використовуються для вивчення природного руху населення. Порядок реєстрації народжень в Україні. Сутність понять «живонародження», «мертвонародження», «смерть плода». Методика визначення та оцінка загального та спеціального показників народжуваності. Загальна смертність. Порядок реєстрації випадків смерті в Україні. Методика вивчення смертності, визначення загального та спеціальних показників, їх значення та оцінка. Структура причин смертності. Природний приріст населення. Зміни чисельності населення. Механічний та природний рух населення. Депопуляція. Аналіз регіональних особливостей та динаміки демографічних показників. Оцінка демографічної ситуації.

Тема 6. Аналіз складу населення за віком, статтю, місцем проживання.

Значення вивчення вікового складу населення. Тип вікової структури населення (прогресивний, регресивний, стаціонарний) та його зміни. «Вікова піраміда». Статеві диспропорції: причини та наслідки. Урбанізація населення як соціально-економічна проблема.

Тема 7. Старіння населення. Аналіз показників СОТЖ та демографічного навантаження.

Проблеми, пов'язані з постарінням населення. Середня очікувана тривалість життя населення, в т.ч. чоловіків і жінок в Україні і світі, її динаміка. Показник демографічного навантаження. Трудовий потенціал країни.

Тема 8. Життя як цінність. Ставлення до смерті та помирання як моральна проблема.

Формування ставлення до життя як до людської цінності. Психологічна та духовна підтримка у прагненні до життя, визначення смерті як природного процесу в старості чи при хворобі. Забезпечення достойного завершення земного життя. Морально-етичні аспекти відношення до природної смерті та евтаназії.

Тема 9. Методика вивчення та оцінка показників малюкової смертності.

Порядок реєстрації смертності немовлят (малюкової). Методика визначення показників загальної, неонатальної, ранньої неонатальної, пізньої неонатальної, постнеонатальної смертності немовлят. Оцінка співвідношення показників смертності немовлят та неонатальної смертності. Перинатальна смертність. Провідні причини малюкової смертності в різні вікові періоди першого року життя. Основні групи чинників, що впливають на формування рівнів малюкової смертності (біологічні, екологічні, медико-організаційні, спосіб життя).

Тема 10. Методика вивчення та оцінка чинників, що впливають на здоров'я населення.

Класифікація чинників ризику, які впливають на здоров'я. Методичні підходи до вивчення чинників, які визначають рівні здоров'я населення та його окремих контингентів. Особливості вивчення впливу чинників: соціально-економічних, соціально-біологічних, екологічних і природно-кліматичних, медико-організаційних. Застосування методів біостатистики (похідні та середні величини, метод стандартизації, кореляційно-регресійний аналіз, параметрична та непараметрична оцінка вірогідності результатів досліджень, бальна, рейтингова оцінка).

Тема 11. Захворюваність населення як медико-соціальна проблема.

Поняття про захворюваність, мета її вивчення, особливості в Україні та світі. Медико-соціальне значення захворюваності як провідної причини тимчасової та стійкої втрати працездатності, смертності. Вплив захворюваності на потреби населення в забезпеченні медичною допомогою, на здоров'я майбутніх поколінь. Економічні витрати, пов'язані з захворюваністю, в т.ч. з захворюваністю на соціально значущі та небезпечні хвороби. Методи вивчення захворюваності, можливості застосування окремих методів, їх переваги та недоліки. Чинники, що впливають на повноту даних про захворюваність в залежності від методів її вивчення. Міжнародна статистична класифікація хвороб, травм і причин смерті, принципи її побудови та значення. Види захворюваності, які вивчаються в Україні. Відмінності в показниках захворюваності міського та сільського населення, різних вікових і статевих груп. Інвалідність, як показник здоров'я населення, її медико-соціальне значення.

Тема 12. Методика вивчення та оцінка показників загальної захворюваності.

Вивчення захворюваності за даними звернень по медичну допомогу. Методика визначення показників первинної захворюваності та поширеності захворювань, їх оцінка. Динаміка показників загальної та первинної захворюваності, регіональні особливості.

Тема 13. Методика вивчення та оцінка показників захворюваності на найважливіші соціально значущі захворювання.

Хвороби системи кровообігу, онкологічні, нервово-психічні захворювання, цукровий діабет, туберкульоз, ВІЛ-інфекція/СНІД, травматизм, алкоголізм, наркоманія та токсикоманія як медико-соціальні проблеми. Провідні чинники, що впливають на поширеність захворювань. Динаміка основних показників. Травматизм, як медико-соціальна проблема, види травматизму, облік випадків, динаміка показників, вікові та статеві особливості в регіонах світу і в Україні.

Тема 14. Методика вивчення та оцінка показників захворюваності з тимчасовою втратою працездатності.

Листок непрацездатності як джерело інформації для вивчення захворюваності з тимчасовою втратою працездатності. Показники: число випадків та днів втрати працездатності на 100 працюючих, середня тривалість випадку. Поглиблене вивчення захворюваності робітників в залежності від стажу, професії, умов праці.

Тема 15. Методологічні основи дослідження тягаря хвороб. Значення результатів для системи громадського здоров'я.

Визначення переліку хвороб, організація постійного моніторингу. Набір показників (DALE, HALE), що характеризують глобальний тягар хвороб: методика розрахунку та оцінка. Значення результатів дослідження тягаря хвороб для системи громадського здоров'я. Поліпшення здоров'я найменш соціально захищених верств населення. Заходи щодо зменшення захворюваності та смертності від найбільш поширених захворювань в Україні та Європі.

Тема 16. Медико-соціальні аспекти інвалідності. Методика розрахунку та аналіз показників інвалідності.

Інвалідність як показник здоров'я населення. Порушення функцій організму, що призводять до інвалідності. Групи інвалідності. Причини інвалідності. Класи хвороб, що зумовлюють основні причини інвалідизації населення. Показники інвалідності: загальна інвалідність (контингенти інвалідів), первинна інвалідність (інвалідизація). Структура причин загальної та первинної інвалідності. Травматизм, як причина інвалідності дитячого та дорослого населення. Інвалідність серед дитячого та дорослого населення. Регіональні особливості та динаміка показників інвалідності.

Тема 17. Комплексна оцінка здоров'я населення.

Показники здоров'я населення. Основні джерела інформації при вивченні здоров'я населення. Критерії та групи здоров'я. Комплексна оцінка індивідуального здоров'я. Оцінка якості життя. Комплексна оцінка здоров'я населення. Інтегральні показники комплексної оцінки здоров'я населення: коефіцієнт життєстійкості населення; індекс людського розвитку. Показники системи оцінки здоров'я населення BOOЗ (Summary Measures of Population

Health): показник очікуваної тривалості життя, відкоригований на інвалідність – DALE (disability-adjusted life expectancy); показник очікуваної тривалості життя, відкоригований на здоров'я – HALE (health-adjusted life expectancy).

Тема 18. Аналіз показників фізичного розвитку.

Характеристика фізичного розвитку як показника здоров'я населення. Визначення поняття «фізичний розвиток», його генетична та соціальна обумовленість. Біологічний розвиток та морфофункціональний розвиток. Методи оцінки фізичного розвитку. Регіональні особливості та динаміка показників фізичного розвитку.

Тема 19. Забезпечення стратегічного керівництва в інтересах здоров'я і благополуччя.

Стратегічне керівництво: визначення, ключові положення. Типи стратегічного керівництва в інтересах здоров'я. Вектори розвитку. Загальнодержавний підхід. Принцип участі всього суспільства. Набір інструментів здійснення політики. Політична участь і лідерство. Стратегічне планування послуг громадського здоров'я, планування політики і моніторинг її здійснення.

Тема 20. Методологія аналізу причин соціальної нерівності щодо здоров'я та його охорони.

Перешкоди на шляху забезпечення необхідних умов для підтримки індивідуального здоров'я. Соціальна нерівність як причина незадовільного доступу до медичної допомоги та соціальної підтримки. Аналіз причин соціальної нерівності щодо здоров'я та його охорони. Шляхи поліпшення стану здоров'я усіх прошарків населення.

Тема 21. Екологічне громадське здоров'я. Забезпечення захисту здоров'я населення, у т.ч. безпеки довкілля, праці, харчових продуктів тощо.

Екологічне громадське здоров'я. Складові життєвого середовища людей: природне середовище (довкілля), соціальне середовище (соціум) та техногенне середовище (побутове та виробниче). Основні джерела загроз для здоров'я індивідуума чи спільноти. Захист життєвого середовища людей. Створення «зони комфорту» для повноцінного життя. Значення міжсекторальної співпраці та міжнародного співробітництва для захисту життєвого середовища людей.

Тема 22. Надзвичайні ситуації у сфері громадського здоров'я. Біотероризм.

Глобальні загрози міжнародному здоров'ю в XXI столітті. Надзвичайні ситуації у сфері громадського здоров'я: наслідки зміни клімату, епідемії, масові враження хімічними речовинами, радіаційні катастрофи. Міжнародна безпека у

сфері громадського здоров'я. Роль ВООЗ в організації сповіщення та швидкого реагування в надзвичайних ситуаціях. Концепція міжнародного здоров'я, актуальні проблеми міжнародного здоров'я на прикладі Європейського регіону. Біотероризм – глобальна загроза міжнародному здоров'ю. Біологічна зброя. Стратегія системи громадського здоров'я щодо скорочення ризиків використання біологічної зброї та негативних наслідків.

Тема 23. Стреси і конфлікти. Механізми захисту людей від дій стресу.

Стреси і конфлікти як причина неінфекційних захворювань. Психогігієна як основа профілактики.

Тема 24. Морально-етичні та правові аспекти втручання в охороні здоров'я.

Розвиток репродуктивної медицини. Штучне запліднення, сурогатне материнство, донатія гамет: морально-етичні аспекти. Роль репродуктивної медицини у вирішенні проблеми низької народжуваності. Морально-етичні та правові аспекти трансплантації.

Тема 25. Профілактика та міжсекторальне співробітництво в системі громадського здоров'я.

Профілактика в системі громадського здоров'я: популяційна, групова, індивідуальна. Первинна, вторинна та третинна профілактика. Промоція здоров'я, як профілактичний напрямок діяльності системи охорони здоров'я. Міжнародні програми щодо забезпечення профілактичної діяльності системи охорони здоров'я. Цільові профілактичні програми боротьби з найбільш соціально значущими захворюваннями: ішемічна хвороба серця, гіпертонічна хвороба, цукровий діабет, туберкульоз, злоякісні новоутворення. Роль міжсекторального співробітництва в підвищенні ефективності та дієвості профілактичних заходів.

Тема 26. Скринінгові програми раннього виявлення хвороб та чинників ризику.

Скринінг як профілактична технологія. Скринінгові програми раннього виявлення хвороб та чинників ризику, їх використання.

Тема 27. Інформаційно-роз'яснювальна діяльність (адвокація) як складова частина медичної профілактики.

Інформування суспільства, осіб, які приймають рішення, політиків про існуючі і потенційні загрози для здоров'я, проблеми зі здоров'ям, потреби в профілактичних заходах. Мистецтво і техніка інформування, впливу та мотивування людей, закладів, аудиторій стосовно важливих питань детермінант здоров'я. Завдання та зміст роботи центрів громадського здоров'я, їх структурних підрозділів, взаємодія з іншими закладами охорони здоров'я. Розробка профілактичних стратегій щодо захисту і зміцнення здоров'я,

зменшення негативного впливу детермінант на стан здоров'я населення. Профілактичні програми і стратегії профілактики захворювань.

Тема 28. Промоція здоров'я. Види, форми та методи.

Методи та засоби медико-гігієнічного навчання та виховання населення, їх особливості в різних закладах охорони здоров'я. Визначення понять «промоція здоров'я», «здоровий спосіб життя», «профілактика». Види профілактики. Значення формування здорового способу життя для збереження та зміцнення здоров'я населення. Провідні чинники способу життя, які впливають на стан здоров'я населення. Напрями формування здорового способу життя. Розробка анкет для вивчення чинників, що впливають на стан здоров'я населення. Складання плану лекцій.

Тема 29. Комунікація та соціальна мобілізація в інтересах здоров'я. Прес-релізи та зв'язок із засобами масової інформації.

Значення комунікації в питаннях збереження і зміцнення здоров'я. Форми комунікацій. Комунікаційні канали. Значення зв'язків із громадськістю та засобами масової інформації. Проблеми та можливі помилки. Прес-реліз в громадському здоров'ї – важлива форма донесення медичної інформації до широкого загалу: правила складання та використання.

Тема 30. Інформатизація громадського здоров'я. Медичні інформаційні системи в світі та в Україні.

Інформаційні технології в світовій системі охорони здоров'я. Медичні інформаційні системи: збереження інформації, швидкий доступ до інформації, взаємообмін інформацією, проведення статистичного аналізу зведених даних, скорочення часу роботи персоналу та зменшення кількості помилок. Термінологічні стандарти та рубрифікатори. Комплексна автоматизація медичних закладів. Електронний документообіг. Електронна карта пацієнта.

ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАННЯ

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Напрямок підготовки <u>22 «Охорона здоров'я»</u> (шифр і назва)	Нормативна
Загальна кількість годин - 90	Спеціальність: 229 «Громадське здоров'я» (шифр і назва)	Рік підготовки:
		1-й
		Семестр
		1-й

Годин для заочної форми навчання: аудиторних – 8 самостійної роботи студента - 82	Освітньо-кваліфікаційний рівень: магістр	Лекції
		2 год.
		Практичні, семінарські
		6 год.
		Самостійна робота
		82 год.
		Індивідуальні завдання:
		год.
		Вид контролю:
залік		

Структура навчальної дисципліни

Назви розділів дисципліни і тем	Кількість годин			
	Форма навчання (заочна)			
	усього	у тому числі		
л		п	с.р.	
1	2	3	4	5
Тема 1. Громадське здоров'я, функції та послуги.	4		-	4
Тема 2. Епіднагляд та оцінка стану здоров'я і благополуччя населення.	4	-		4
Тема 3. Здоров'я населення: основні детермінанти.	6	2	-	4
Тема 4. Медико-соціальні проблеми демографічних процесів.	6			4
Тема 5. Методика вивчення та оцінка основних демографічних показників природного руху населення. Аналіз демографічної ситуації.	6	-	2	4
Тема 6. Аналіз складу населення за віком, статтю, місцем проживання.	4	-	-	4
Тема 7. Старіння населення. Аналіз показників СОТЖ та демографічного навантаження.	4	-	-	4
Тема 8. Життя як цінність. Ставлення до смерті та помирання як моральна проблема.	2	-	-	4
Тема 9. Методика вивчення та оцінка показників малюкової смертності.	6	-	2	4
Тема 10. Методика вивчення та оцінка чинників, що впливають на здоров'я населення.	4	-		4

Тема 11. Захворюваність населення як медико-соціальна проблема.	4		-	2
Тема 12. Методика вивчення та оцінка показників загальної захворюваності.	6	-	1	2
Тема 13. Методика вивчення та оцінка показників захворюваності на найважливіші соціально значущі захворювання.	4	-		2
Тема 14. Методика вивчення та оцінка показників захворюваності з тимчасовою втратою працездатності.	4	-	-	2
Тема 15. Методологічні основи дослідження тягаря хвороб. Значення результатів для системи громадського здоров'я.	2	-		2
Тема 16. Медико-соціальні аспекти інвалідності. Методика розрахунку та аналіз показників інвалідності.	4	-		2
Тема 17. Комплексна оцінка здоров'я населення.	6	-		2
Тема 18. Аналіз показників фізичного розвитку.	2	-	-	2
Тема 19. Забезпечення стратегічного керівництва в інтересах здоров'я і благополуччя.	4	-	-	2
Тема 20. Методологія аналізу причин соціальної нерівності щодо здоров'я та його охорони.	2	-		2
Тема 21. Екологічне громадське здоров'я. Забезпечення захисту здоров'я населення, у т.ч. безпеки довкілля, праці, харчових продуктів тощо.	2	-	-	2
Тема 22. Надзвичайні ситуації у сфері громадського здоров'я. Біотероризм.	4		-	2
Тема 23. Стреси і конфлікти. Механізми захисту людей від дій стресу.	2	-	-	2
Тема 24. Моральні-етичні та правові аспекти втручань в охороні здоров'я.	2	-	-	2
Тема 25. Профілактика та міжсекторальне співробітництво в системі громадського здоров'я.	4		-	2
Тема 26. Скринінгові програми раннього виявлення хвороб та чинників ризику.	2	-	-	2
Тема 27. Інформаційно-роз'яснювальна діяльність (адвокація) як складова частина	4	-		2

медичної профілактики.				
Тема 28. Промоція здоров'я. Види, форми та методи.	5	-		2
Тема 29. Комунікація та соціальна мобілізація в інтересах здоров'я. Прес-релізи та зв'язок із засобами масової інформації.	4	-		2
Тема 30. Інформатизація громадського здоров'я. Медичні інформаційні системи в світі та в Україні.	2	-	-	2
Підсумковий контроль	5	-	1	2
Всього	90	2	6	82

Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Здоров'я населення: основні детермінанти.	2
	Всього лекційних годин	2

Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Методика вивчення та оцінка основних демографічних показників природного руху населення. Аналіз демографічної ситуації.	2
2	Методика вивчення та оцінка показників малюкової смертності.	2
3	Методика вивчення та оцінка показників загальної захворюваності.	1
4	Підсумковий контроль	1
	Всього годин практичних занять	6

Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Громадське здоров'я, функції та послуги. Опрацювання навчальної літератури. Складання розгорнутого плану відповідей на питання теми.	4
2	Епіднагляд та оцінка стану здоров'я і благополуччя населення. Опрацювання навчальної літератури. Робота з нормативними та аналітичними документами. Складання розгорнутого плану відповідей на питання теми.	4

	Варіативне виконання індивідуальних завдань.	
3	<i>Здоров'я населення: основні детермінанти.</i> Опрацювання навчальної літератури. Роботи з статистичними даними. Складання розгорнутого плану відповідей на питання теми. Варіативне виконання індивідуальних завдань.	4
4	<i>Медико-соціальні проблеми демографічних процесів.</i> Опрацювання навчальної літератури. Складання розгорнутого плану відповідей на питання теми. Робота із статистичною інформацією. Варіативне виконання індивідуальних завдань.	4
5	<i>Методика вивчення та оцінка основних демографічних показників природного руху населення. Аналіз демографічної ситуації.</i> Опрацювання навчальної літератури. Складання розгорнутого плану відповідей на питання теми. Робота із статистичною інформацією. Варіативне виконання індивідуальних завдань.	4
6	<i>Аналіз складу населення за віком, статтю, місцем проживання.</i> Опрацювання навчальної літератури. Складання розгорнутого плану відповідей на питання теми. Робота із статистичною інформацією. Варіативне виконання індивідуальних завдань.	4
7	<i>Старіння населення. Аналіз показників СОТЖ та демографічного навантаження.</i> Опрацювання навчальної літератури. Складання розгорнутого плану відповідей на питання теми. Робота із статистичною інформацією. Варіативне виконання індивідуальних завдань.	4
8	<i>Життя як цінність. Ставлення до смерті та помирання як моральна проблема.</i> Опрацювання навчальної літератури. Складання розгорнутого плану відповідей на питання теми. Варіативне виконання індивідуальних завдань.	4
9	<i>Методика вивчення та оцінка показників малюкової смертності.</i> Опрацювання навчальної літератури. Складання розгорнутого плану відповідей на питання теми. Робота із статистичною інформацією та документами. Варіативне виконання індивідуальних завдань.	4
10	<i>Методика вивчення та оцінка чинників, що впливають на здоров'я населення.</i> Опрацювання навчальної літератури. Складання	4

	розгорнутого плану відповідей на питання теми. Варіативне виконання індивідуальних завдань.	
11	<i>Захворюваність населення як медико-соціальна проблема.</i> Опрацювання навчальної літератури. Складання розгорнутого плану відповідей на питання теми.	2
12	<i>Методика вивчення та оцінка показників загальної захворюваності.</i> Опрацювання навчальної літератури. Складання розгорнутого плану відповідей на питання теми. Робота із статистичною інформацією. Варіативне виконання індивідуальних завдань.	2
13	<i>Методика вивчення та оцінка показників захворюваності на найважливіші соціально значущі захворювання.</i> Опрацювання навчальної літератури. Складання розгорнутого плану відповідей на питання теми. Варіативне виконання індивідуальних завдань.	2
14	<i>Методика вивчення та оцінка показників захворюваності з тимчасовою втратою працездатності.</i> Опрацювання навчальної літератури. Складання розгорнутого плану відповідей на питання теми. Варіативне виконання індивідуальних завдань.	2
15	<i>Методологічні основи дослідження тягаря хвороб. Значення результатів для системи громадського здоров'я.</i> Опрацювання навчальної літератури. Складання розгорнутого плану відповідей на питання теми. Робота із статистичною інформацією. Варіативне виконання індивідуальних завдань.	2
16	<i>Медико-соціальні аспекти інвалідності. Методика розрахунку та аналіз показників інвалідності.</i> Опрацювання навчальної літератури. Складання розгорнутого плану відповідей на питання теми. Робота із статистичною інформацією. Варіативне виконання індивідуальних завдань.	2
17	<i>Комплексна оцінка здоров'я населення.</i> Опрацювання навчальної літератури. Складання розгорнутого плану відповідей на питання теми. Робота із різними джерелами інформації. Варіативне виконання індивідуальних завдань.	2
18	<i>Аналіз показників фізичного розвитку.</i> Опрацювання навчальної літератури. Складання	2

	розгорнутого плану відповідей на питання теми.	
19	<i>Забезпечення стратегічного керівництва в інтересах здоров'я і благополуччя.</i> Опрацювання навчальної літератури. Складання розгорнутого плану відповідей на питання теми. Робота із різними джерелами інформації та опрацювання міжнародних документів. Варіативне виконання індивідуальних завдань.	2
20	<i>Методологія аналізу причин соціальної нерівності щодо здоров'я та його охорони.</i> Опрацювання навчальної літератури. Складання розгорнутого плану відповідей на питання теми. Варіативне виконання індивідуальних завдань.	2
21	<i>Екологічне громадське здоров'я. Забезпечення захисту здоров'я населення, у т.ч. безпеки довкілля, праці, харчових продуктів тощо.</i> Опрацювання навчальної літератури. Складання розгорнутого плану відповідей на питання теми. Варіативне виконання індивідуальних завдань.	2
22	<i>Надзвичайні ситуації у сфері громадського здоров'я. Біотероризм.</i> Опрацювання навчальної літератури. Складання розгорнутого плану відповідей на питання теми. Варіативне виконання індивідуальних завдань.	2
23	<i>Стреси і конфлікти. Механізми захисту людей від дії стресу.</i> Опрацювання навчальної літератури. Складання розгорнутого плану відповідей на питання теми. Варіативне виконання індивідуальних завдань.	2
24	<i>Моральні-етичні та правові аспекти втручання в охороні здоров'я.</i> Опрацювання навчальної літератури. Складання розгорнутого плану відповідей на питання теми.	2
25	<i>Профілактика та міжсекторальне співробітництво в системі громадського здоров'я.</i> Опрацювання навчальної літератури. Складання розгорнутого плану відповідей на питання теми. Робота із різними джерелами інформації та опрацювання міжнародних документів. Варіативне виконання індивідуальних завдань.	2
26	<i>Скринінгові програми раннього виявлення хвороб та чинників ризику.</i> Опрацювання навчальної літератури. Складання розгорнутого плану відповідей на питання теми.	2

27	Інформаційно-роз'яснювальна діяльність (адвокація) як складова частина медичної профілактики. Опрацювання навчальної літератури. Складання розгорнутого плану відповідей на питання теми. Варіативне виконання індивідуальних завдань.	2
28	Промоція здоров'я. Види, форми та методи. Опрацювання навчальної літератури. Складання розгорнутого плану відповідей на питання теми. Варіативне виконання індивідуальних завдань.	2
29	Комунікація та соціальна мобілізація в інтересах здоров'я. Прес-релізи та зв'язок із засобами масової інформації. Опрацювання навчальної літератури. Складання розгорнутого плану відповідей на питання теми. Варіативне виконання індивідуальних завдань.	2
30	Інформатизація громадського здоров'я. Медичні інформаційні системи в світі та в Україні. Опрацювання навчальної літератури. Складання розгорнутого плану відповідей на питання теми. Ознайомлення з медичними інформаційними системами.	2
	Підсумковий контроль Підготовка відповідей на питання до заліку	2
	Всього годин самостійної роботи студента	82

Індивідуальні завдання

Індивідуальна робота здобувачів вищої освіти під керівництвом викладача з дисципліни «Основи громадського здоров'я» проводиться протягом семестру у формі: вивчення літературних джерел, рекомендованих для опанування тем і проблем та підготовки конспектів, доповідей за ними; вивчення нормативних та міжнародних документів, рекомендованих для вивчення різних тем дисципліни; вивчення статистичних даних за різними темами дисципліни; виконання індивідуальних завдань (аналітичних, ситуаційних, пошукових).

Здобувачі вищої освіти заочної форми навчання повинні виконати індивідуальне завдання і надіслати його на перевірку викладачеві (на e-mail) не пізніше, ніж за 10 днів до початку навчальної сесії.

Завдання (теми) для індивідуальної роботи здобувачі обирають із запропонованого переліку. Також здобувачі можуть самостійно запропонувати тему для виконання індивідуального завдання, спираючись на сферу своїх наукових інтересів або практичної діяльності, при цьому вони мають узгодити її з викладачем.

Критерії оцінювання індивідуального завдання. Робота повинна мати обсяг 10-16 сторінок тексту стандартного оформлення (розмір аркуша А4, шрифт – Times New Roman, кегль – 14, міжрядковий інтервал – 1,5, абзацний

відступ – 1,25, вирівнювання по ширині, між абзацні відступи – відсутні) і повністю розкривати зміст обраних питань. Робота має бути структурована та містити перелік використаних літературних джерел, оформлений відповідно до існуючих вимог. Робота має бути подана на перевірку у визначені строки.

Невідповідність змісту, занадто великий або малий обсяг роботи, невідповідність формальним вимогам до оформлення, відсутність переліку використаних джерел або його неправильне оформлення, недостатня структурованість роботи, невчасне подання роботи на перевірку є підставами для зниження оцінки або ж повернення роботи на доопрацювання.

Теми індивідуальних робіт

1. Материнська смертність як важливий показник здоров'я населення: основні причини та тенденції в Україні.
2. Сучасна характеристика інфекційної захворюваності населення України: основні тенденції та проблеми. ВІЛ і СНІД в Україні: сучасна ситуація, шляхи подолання проблем.
3. Надзвичайні ситуації у сфері громадського здоров'я. Біотероризм.
4. Аналіз динаміки захворюваності на туберкульоз населення в Україні: основні тенденції та проблеми.
5. Сучасна характеристика захворюваності населення України на хвороби системи кровообігу: причини та наслідки сучасних тенденцій.
6. Сучасна характеристика захворюваності населення України на злоякісні новоутворення: причини та наслідки сучасних тенденцій.
7. Вживання тютюну, алкоголю та наркотиків – соціальна та медична проблема суспільства: ситуація в Україні та шляхи її вирішення.
8. Аналіз динаміки захворюваності населення на цукровий діабет в Україні: основні тенденції та проблеми.
9. Аналіз динаміки показників травматизму в Україні та країнах світу. Особливості та види травматизація дитячого та дорослого населення.
10. Стан здоров'я населення, що постраждало внаслідок аварії на ЧАЕС – сучасні тенденції.
11. Профілактика та міжсекторальне співробітництво в системі громадського здоров'я.
12. Характеристика способу життя людини та його складових. Вплив способу життя, поведінкових чинників ризику на здоров'я населення України.
13. Характеристика стану довкілля та його складових. Вплив чинників довкілля на здоров'я населення України. Екологічне громадське здоров'я.
14. . Промоція здоров'я. Інформаційно-роз'яснювальна діяльність (адвокація) як складова частина медичної профілактики.
15. 7 квітня – Всесвітній день здоров'я: гасло поточного року, заходи, що проводяться на відзначення Всесвітнього дня здоров'я в світі та Україні.

Методи навчання

Проблемна, мультимедійна та лекція-бесіда; дискусії, ігрові методи, доповіді здобувачів, моделювання проблемних ситуацій, вирішення

ситуаційних та практичних завдань, усні та письмові опитування, а також самостійна робота здобувачів вищої освіти з інформаційними джерелами.

Види контролю: поточний та підсумковий.

ОЦІНЮВАННЯ

Формою підсумкового контролю дисципліни залік, який проводиться викладачем академічної групи на останньому занятті з дисципліни.

Оцінювання поточної навчальної діяльності (ПНД)

Поточна навчальна діяльність здобувачів вищої освіти контролюється викладачем академічної групи, після засвоєння студентами кожної теми дисципліни та виставляються оцінки з використанням 4-бальної (національної) системи. Для здобувачів заочної форми навчання до поточних оцінок також належить оцінка за виконане індивідуальне завдання. За підсумками семестру середню оцінку (з точністю до сотих) за ПНД викладач автоматично одержує за допомогою електронного журналу системи АСУ.

Перерахунок середньої оцінки за поточну діяльність проводиться відповідно до «Інструкції з оцінювання навчальної діяльності при Європейській кредитно-трансферній системі організації навчального процесу», затвердженій наказом ХНМУ № 52 від 23.02.2016.

Підсумковий бал за ПНД у семестрі визначається як середнє арифметичне національних оцінок за кожне заняття та ПЗ, округлене до 2-х знаків після коми. До суми балів за ПНД включається також оцінка за виконану індивідуальну роботу. Відповідно до вказаної Інструкції, перерахунок середньої оцінки за поточну навчальну діяльність (ПНД) у багатобальну шкалу, для дисциплін, що завершуються іспитом проводиться відповідно до таблиці.

Перерахунок середньої оцінки за поточну діяльність у багатобальну шкалу (для дисциплін, що завершуються заліком)

4-бальна шкала	200-бальна шкала	4-бальна шкала	200-бальна шкала	4-бальна шкала	200-бальна шкала
5	200	4.22-4,23	169	3.45-3,46	138
4.97-4,99	199	4.19-4,21	168	3.42-3,44	137
4.95-4,96	198	4.17-4,18	167	3.4-3,41	136
4.92-4,94	197	4.14-4,16	166	3.37-3,39	135
4.9-4,91	196	4.12-4,13	165	3.35-3,36	134
4.87-4,89	195	4.09-4,11	164	3.32-3,34	133
4.85-4,86	194	4.07-4,08	163	3.3-3,31	132
4.82-4,84	193	4.04-4,06	162	3.27-3,29	131
4.8-4,81	192	4.02-4,03	161	3.25-3,26	130
4.77-4,79	191	3.99-4,01	160	3.22-3,24	129
4.75-4,76	190	3.97-3,98	159	3.2-3,21	128
4.72-4,74	189	3.94-3,96	158	3.17-3,19	127
4.7-4,71	188	3.92-3,93	157	3.15-3,16	126
4.67-4,69	187	3.89-3,91	156	3.12-3,14	125
4.65-4,66	186	3.87-3,88	155	3.1-3,11	124

4.62-4,64	185	3.84-3,86	154	3.07-3,09	123
4.6-4,61	184	3.82-3,83	153	3.05-3,06	122
4.57-4,59	183	3.79-3,81	152	3.02-3,04	121
4.54-4,56	182	3.77-3,78	151	3-3,01	120
4.52-4,53	181	3.74-3,76	150	Менше 3	Недостатньо
4.5-4,51	180	3.72-3,73	149		
4.47-4,49	179	3.7-3,71	148		
4.45-4,46	178	3.67-3,69	147		
4.42-4,44	177	3.65-3,66	146		
4.4-4,41	176	3.62-3,64	145		
4.37-4,39	175	3.6-3,61	144		
4.35-4,36	174	3.57-3,59	143		
4.32-4,34	173	3.55-3,56	142		
4.3-4,31	172	3.52-3,54	141		
4,27-4,29	171	3.5-3,51	140		
4.24-4,26	170	3.47-3,49	139		

Проведення та оцінювання підсумкового заняття.

Підсумкове заняття (ПЗ) проводиться за розкладом, під час останнього заняття.

Методика проведення підсумкового заняття передбачає оцінювання освоєння теоретичних знань та практичних навичок (критерії оцінювання – «виконав» або «не виконав»). Під час оцінювання знань здобувача, що входять до підсумкового заняття (ПЗ) виставляється оцінка за національною шкалою, яка рахується як оцінка за ПНД.

Відповідність оцінок за 200 бальною шкалою, чотирибальною (національною) шкалою та шкалою ECTS

Оцінка за 200 бальною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за чотирибальною (національною) шкалою
180–200	A	Відмінно
160–179	B	Добре
150–159	C	Добре
130–149	D	Задовільно
120–129	E	Задовільно
Менше 120	F, Fx	Незадовільно

Оцінка з дисципліни виставляється лише здобувачам, яким зараховані усі заняття включаючи підсумкове заняття.

Оцінки "Fx" або "F" ("незадовільно") виставляються здобувачам, яким не зараховано вивчення дисципліни.

Після завершення вивчення дисципліни відповідальний за організацію навчально-методичної роботи на кафедрі або викладач виставляють здобувачу відповідну оцінку за шкалами у залікову книжку та заповнюють відомості успішності студентів з дисципліни за формами: У-5.03А – **залік**.

ПОЛІТИКА КУРСУ

Політика курсу полягає у дотриманні Етичного Кодексу, укладеного

університетською спільнотою, в якому визначено основні моральні принципи (Кодекс корпоративної етики ХНМУ представлений на сайті <http://knmu.edu.ua>)

Відповідно до діючої «Інструкції з оцінювання навчальної діяльності при Європейській кредитно-трансферній системі організації навчального процесу» здобувачі вищої освіти мають отримати оцінку за кожною темою дисципліни. Якщо здобувач пропустив навчальне заняття він має його відпрацювати відповідно до «Положення про порядок відпрацювання студентами Харківського національного медичного університету навчальних занять». Відпрацювання проводяться щоденно черговому викладачу кафедри.

У разі, якщо здобувач не здав вчасно індивідуальне завдання з поважної причини, необхідно повідомити викладача про таку ситуацію та встановити новий строк здачі. Якщо здобувач не встигає з виконанням індивідуального завдання він може попросити у викладача відкладення терміну з обґрунтуванням причини невчасного виконання (викладач вирішує в кожній конкретній ситуації чи є сенс продовження строку виконання і на який термін).

У разі невиконання завдань під час навчальних занять, чи невиконання частини такого заняття викладач виставляє незадовільну оцінку, яку здобувач має перескласти викладачеві у вільний час викладача і здобувача, який слід попередньо призначити.

Під час лекційного заняття здобувачам вищої освіти рекомендовано вести конспект заняття та зберігати достатній рівень тиші.

Під час практичних занять очікується достатній рівень підготовленості здобувачів до них та активна участь в роботі і виконанні поставлених викладачем завдань. Зокрема, очікується активна участь під час обговорення в аудиторії, здобувачі мають бути готовими детально розбиратися в матеріалі, ставити запитання, висловлювати свою точку зору, дискутувати. Під час занять важливі:

- повага до колег, ввічливість та вихованість,
- толерантність до інших та їхнього досвіду,
- сприйнятливості та неупередженість,
- здатність не погоджуватися з думкою, але шанувати особистість опонента/-ки,
- ретельна аргументація своєї думки та сміливість змінювати свою позицію під впливом доказів,
- я-висловлювання, коли людина уникає непотрібних узагальнювань, описує свої почуття і формулює свої побажання з опорою на власні думки і емоції,
- обов'язкове знайомство з першоджерелами, підготовленість до заняття.

Вітається творчий підхід у різних його проявах. Від здобувачів вищої освіти очікується зацікавленість участю у різноманітних науково-комунікативних заходах з предметного профілю.

Успішне проходження курсу вимагає дотримання академічної доброчесності, знання та вміння використовувати при підготовці до занять та виконанні завдань Положення про порядок перевірки у Харківському

національному університеті текстових документів – дисертаційних робіт, звітів за науково-дослідними роботами, наукових публікацій, матеріалів наукових форумів, навчальної літератури, навчально-методичних видань та засобів навчання на наявність текстових запозичень.

Поведінка в аудиторії

Основні «так» та «ні»

Здобувачам вищої освіти важливо дотримуватися правил належної поведінки в університеті. Ці правила є загальними для всіх, вони стосуються також і всього професорсько-викладацького складу та співробітників/-ць, і принципово не відрізняються від загальноприйнятих норм. Під час занять здобувачі мають бути вдягнені в медичні халати (професійний одяг).

Під час занять дозволяється:

- залишати аудиторію на короткий час за потреби та за дозволом викладача;

- пити воду;
- фотографувати слайди презентацій;
- брати активну участь у ході заняття.

заборонено:

- їсти (за виключенням осіб, особливий медичний стан яких потребує іншого – в цьому випадку необхідне медичне підтвердження);

- палити, вживати алкогольні і навіть слабоалкогольні напої, інші напої окрім води, а також наркотичні засоби;

- нецензурно висловлюватися або вживати слова, які ображають честь і гідність колег та професорсько-викладацького складу;

- грати в азартні ігри;

- наносити шкоду матеріально-технічній базі університету (псувати інвентар, обладнання; меблі, стіни, підлоги, засмічувати приміщення і території);

- галасувати, кричати або прослуховувати гучну музику в аудиторіях і навіть у коридорах під час занять.

Охорона праці

На першому занятті з курсу буде роз'яснено основні принципи охорони праці шляхом проведення відповідного інструктажу. Очікується, що кожен повинен знати, де найближчий до аудиторії евакуаційний вихід, де знаходиться вогнегасник, як їм користуватися тощо.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна література

1. Громадське здоров'я : підручник для студ. вищих мед. навч. закладів. – Вид. 3 – Вінниця : «Нова книга», 2013. – 560 с.

2. Социальная медицина и организация здравоохранения / под общ. ред. Ю.В. Вороненка, В.Ф. Москаленко. – Тернополь : Укрмедкнига. 2000. – С. 23-32.
3. Oxford Textbook of Global Public Health, 6 edition. Edited by RogesDetels, Martin Gulliford, QuarraishaAbdoolKarimand ChorhChuan Tan. – Oxford University Press, 2017. – 1728 p.
4. Medical Statistics at a Glance Text and Workbook. Aviva Petria, Caroline Sabin. – Wiley-Blackwell, 2013. – 288 p.
5. Збірник тестових завдань до державного випробування з гігієни, соціальної медицини, організації та економіки охорони здоров'я / В.Ф. Москаленко та ін. / за ред. В.Ф. Москаленка, В.Г. Бардова, О.П. Яворовського. – Вінниця : Нова Книга, 2012. – 200 с.
6. Тестові завдання з соціальної медицини, організації охорони здоров'я та біостатистики : навч. посібн. для студентів мед. ф-тів / за ред. В.А. Огнева. – Харків : Майдан, 2005. – С. 141–148.
7. Методичні рекомендації кафедри
8. Лекційний курс кафедри.

Допоміжна література

1. Board Review in Preventive Medicine and Public Health. Gregory Schwaid. – ELSEVIER., 2017. – 450 p.
2. Donaldson`s Essential Public Health, Fourth Edition. Liam J. Donaldson, Paul Rutter – CRC Press, Taylor&Francis Group, 2017. – 374 p.
3. Jekel`s epidemiology, biostatistics, preventive medicine and public health. Fourth edition. DavidL. Katz, Joann G. Elmore, Dorothea M.G. Wild, Sean C. Lucan. – ELSEVIER., 2014. – 405 p.
4. Oxford Handbook of Public Health Practice, Fourth Edition. Charles Guest, Walter Ricciardi, Ichiro Kawachi, Iain Lang. – Oxford University Press, 2012. – 656 p.
5. Primer of Biostatistics, Seventh Edition. Stanton A. Glantz – McGraw-HillEducation, 2012. – 320 p.
6. Health economics: textbook. – Vinnytsia: Nova Knyga, 2010. – 112 p.
7. Альбом А., Норелл С. Введение в современнуюэпидемиологию. – Таллинн, 1996. – 122 с.
8. Доклад о состоянии здравоохранения в Европе 2012. Курс на благополучие. – ВОЗ, 2013. – 190 с.
9. Доклад о состоянии здравоохранения в мире 2013 г. – ВОЗ, 2013. – 206 с. (режим доступа: www.who.int/whr/2013/report/ru).
10. Збірник тестових завдань до державних випробувань з гігієни, соціальної медицини, організації та економіки охорони здоров'я : навч. посібник. – Вінниця : Нова книга, 2012. – 200 с.
11. Здоровье 2020 – основы европейской политики и стратегии для XXI века. – ВОЗ, 2013. – 232 с.
12. Методи соціальної медицини / під ред. О.М. Очерedyкo, О.Г. Процек. – Вінниця : Тезис, 2007. – 410 с.

13. Мочерный С.В., Некрасова В.В. Основы организации предпринимательской деятельности: учебник для вузов. – М. : «Приор-издат», 2004. – 544 с.

14. Населення України. Демографічний щорічник. – К. : Держкомстат України. (режим доступу: www.ukrstat.gov.ua).

15. Посібник із соціальної медицини та організації охорони здоров'я. – К. : «Здоров'я», 2002. – 359 с.

16. Програмні тестові питання з соціальної медицини та організації охорони здоров'я. – Тернопіль : Укрмедкнига, 2001. – 316 с.

17. Соціальна медицина і організація охорони здоров'я (для студентів стоматологічних факультетів вищих медичних навчальних закладів України IV рівня акредитації. – К.: Книга плюс, 2010. – 328 с.

18. Щорічна доповідь про стан здоров'я населення, санітарно-епідемічну ситуацію та результати діяльності системи охорони здоров'я України. 2016 рік / МОЗ України, ДУ «УІСД МОЗ України». – Київ, 2017. – 516 с.

Інформаційні ресурси

1. Всесвітня організація охорони здоров'я – www.who.int
2. Европейская база даних «Здоровье для всех» – www.euro.who.int/ru/home
3. Кохрейнівський центр доказової медицини – www.cebm.net
4. Кохрейнівська бібліотека – www.cochrane.org
5. Національна медична бібліотека США – MEDLINE – www.ncbi.nlm.nih.gov/PubMed
6. Канадський центр доказів в охороні здоров'я – www.cche.net
7. Центр контролю та профілактики захворювань – www.cdc.gov
8. Центр громадського здоров'я МОЗ України – www.phc.org.ua
9. Українська база медико-статистичної інформації «Здоров'я для всіх» – <http://medstat.gov.ua/ukr/news.html?id=203>
10. Журнал British Medical Journal – www.bmj.com
11. Журнал Evidence-Based Medicine – www.evidence-basedmedicine.com

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ЗАЛІКУ:

1. Громадське здоров'я, функції та послуги.
2. Цільові підходи до визначення поняття «здоров'я». Показники здоров'я населення. Тягар хвороб.
3. Провідні групи чинників, що впливають на здоров'я населення, їх класифікація. Епіднагляд та оцінка стану здоров'я і благополуччя населення.
4. Предмет і зміст демографії, значення демографічних даних для практики охорони здоров'я. Джерела інформації, основні показники.
5. Народжуваність, показники в Україні. Чинники, що впливають на рівень народжуваності.
6. Смертність. Методика обчислення загального та спеціальних показників. Особливості та причини смертності в різних групах населення. Смертність немовлят. Провідні причини, чинники, які впливають на її

формування. Медико-соціальні аспекти зниження смертності немовлят.

7. Середня очікувана тривалість життя (СОТЖ), взаємозв'язок з індексом розвитку людського потенціалу (ІРЛП). Тенденції динаміки СОТЖ у різних регіонах світу, окремих країнах і в Україні. Врахування впливу «тягаря хвороб» на СОТЖ.

8. Захворюваність, її медико-соціальне значення. Методи вивчення, їх переваги та можливості. Міжнародна статистична класифікація хвороб, травм і причин смерті, принципи її побудови та значення.

9. Загальна захворюваність, джерела вивчення. Показники загальної захворюваності, особливості серед міського та сільського населення.

10. Інфекційна захворюваність: доцільність спеціального обліку, основні показники.

11. Захворюваність на найважливіші соціально значущі захворювання: перелік нозологічних форм, основні показники.

12. Госпіталізована захворюваність: поняття, основні показники.

13. Захворюваність з тимчасовою втратою працездатності, основні показники.

14. Поняття про типи патології населення. Їх характеристика. Провідні неінфекційні захворювання: хвороби системи кровообігу, злоякісні новоутворення, діабет, хронічні обструктивні хвороби легень, їх медико-соціальне значення.

15. Провідні чинники ризику неінфекційних захворювань: вживання тютюну, алкоголю, низька фізична активність, нераціональне харчування, метаболічні чинники ризику.

16. Туберкульоз як медико-соціальна проблема.

17. ВІЛ-інфекція/СНІД як медико-соціальна проблема.

18. Травматизм, медико-соціальне значення.

19. Фізичний розвиток. Критерії для вивчення біологічного та морфо-функціонального розвитку. Сучасні тенденції показників фізичного розвитку.

20. Інвалідність: основні причини інвалідності, групи інвалідності, чинники, що на неї впливають. Визначення та оцінка показників інвалідності.

21. Міжнародне здоров'я. Біотероризм.

22. Нерівність в здоров'ї населення та його охороні. Виявлення та скорочення.

23. Екологічне громадське здоров'я. Забезпечення захисту здоров'я населення, у т.ч. безпеки довілля, праці, харчових продуктів.

24. Профілактика та міжсекторальне співробітництво в системі громадського здоров'я. Види профілактики. Профілактичні програми в охороні здоров'я. Скринінг.

25. Промоція здоров'я. Інформаційно-роз'яснювальна діяльність (адвокація) як складова частина медичної профілактики.

26. Комунікація та соціальна мобілізація в інтересах здоров'я.

27. Завдання та зміст роботи центрів громадського здоров'я, їх структурних підрозділів з профілактики та формування здорового способу життя, взаємодія з іншими закладами охорони здоров'я.

28. Морально-етичні аспекти втручань в охороні здоров'я.

29. Інформатизація громадського здоров'я. Медичні інформаційні системи.

30. Забезпечення стратегічного керівництва в інтересах здоров'я і благополуччя.